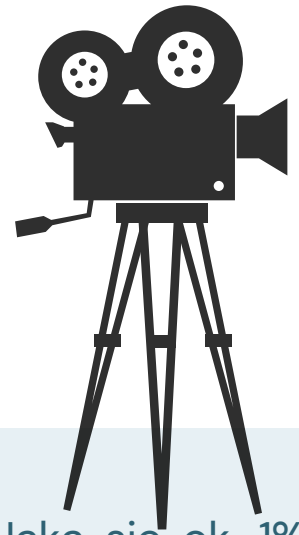

Czy filmy mogą promować pozytywne postawy wobec jąkania

– refleksje z polskich projekcji filmu *When I stutter*

Can movies promote positive attitudes towards stuttering? – reflections from the Polish screenings of the film *When I stutter*

WSTĘP

Jąka się ok. 1% osób dorosłych i ok. 5% dzieci w wieku przedszkolnym (Seery, Yairi, 2011). Jest to zatem niezbyt rozpowszechnione zaburzenie mowy. Badania prowadzone w ramach *the International Project on Attitudes Toward Human Attributes (IPATHA)* wskazują, że poziom wiedzy na temat jąkania nie jest zbyt wysoki (St. Louis, 2015). Osoby jękające zarówno dorośli, jak i dzieci, często doświadczają negatywnych postaw, które wynikają przede wszystkim z braku wiedzy na temat zaburzeń płynności mowy. Potwierdzają to badania z wykorzystaniem wystandaryzowanych narzędzi: *POSHA-S/C – Public Opinion Survey on Human Attributes – Stuttering / Cluttering* (St. Louis, 2011) oraz *POSHA-S-Child* (Weidner, St. Louis, 2014). Stygmatyzacja jąkania niesie za sobą szereg negatywnych konsekwencji, m.in. obniżenie poczucia własnej wartości i samooceny, izolacja społeczna, pogorszenie relacji społecznych. Co więcej osoby jękające się mogą zmagać się z autostygmatyzacją (Boyle & Fearon, 2018). Do potencjalnych przyczyn upowszechniania się stereotypowego obrazu jąkania i mitów na ten temat przyczyniło się zapewne m. in. portretowanie tego zjawiska w filmach fabularnych (Johnson, 2008). Powstające w ostatnich latach filmy dokumentalne (np. liczne produkcje the Stuttering Foundation; www.stutteringhelp.org), w tym dokumentalne filmy pełnometrażowe (takie jak *When I stutter*, czy *My beautiful stuttering*) mogą przyczynić się zmiany tego trendu. W tym projekcie badawczym podjęto próbę oceny czy skonfrontowanie studentów z treścią pełnometrażowego filmu dokumentalnego o jąkaniu (*When I stutter – Czasami się jękam*), może wpłynąć na zmianę percepcji tego zjawiska wśród respondentów.

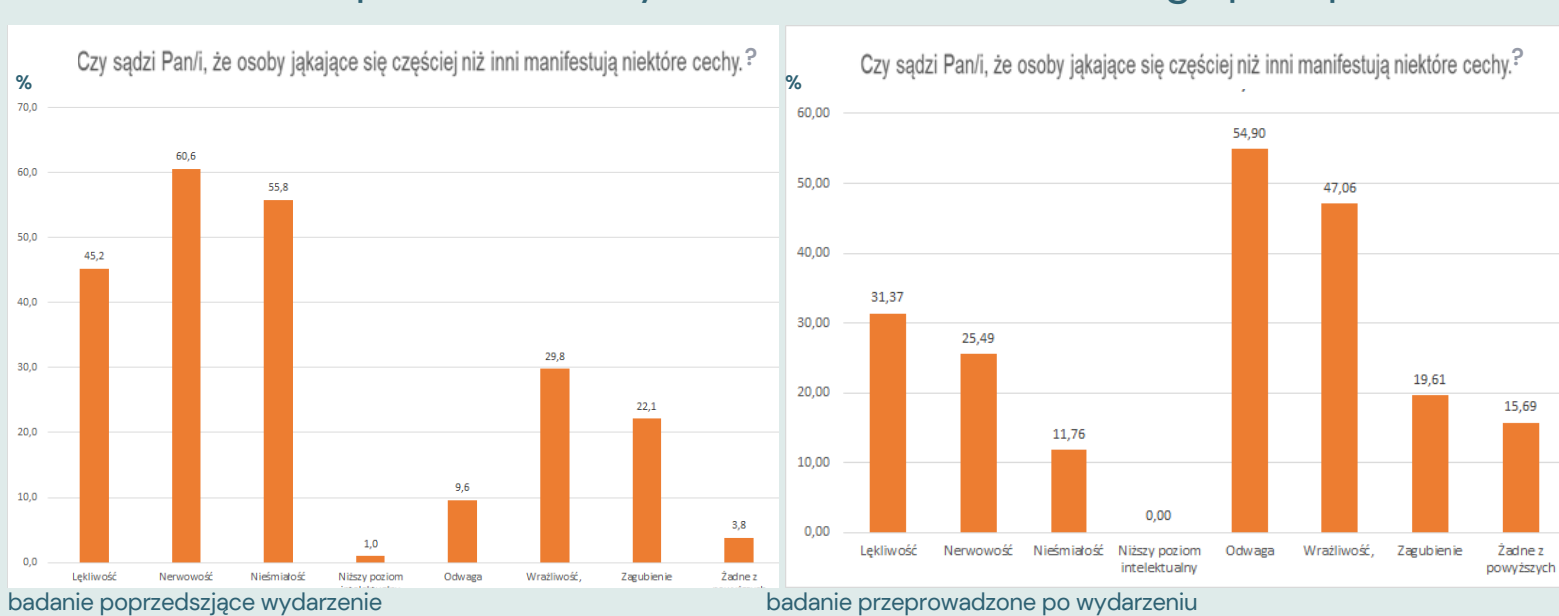
METODOLOGIA

Badania metodą sondażu diagnostycznego przeprowadzono online. Zastosowaną techniką była ankieta, a narzędziami kwestionariusze – pre, które uczestnicy wypełnili przed seansem filmowym oraz post, o których wypełnienie poproszono respondentów już po obejrzeniu filmu.

Respondenci:

- studenci Podyplomowych Studiów Logopedycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego (n=67)
- studenci studiów licencjackich i magisterskich kierunku Pedagogika Państwowej Uczelni im. Stefana Batorego w Skierniewicach (n=38). Razem w badaniach udział wzięło 105 osób (97 kobiet i 7 mężczyzn).

WYNIKI – porównanie wyników badania ankietowego pre i post

Wybrane wypowiedzi respondentów

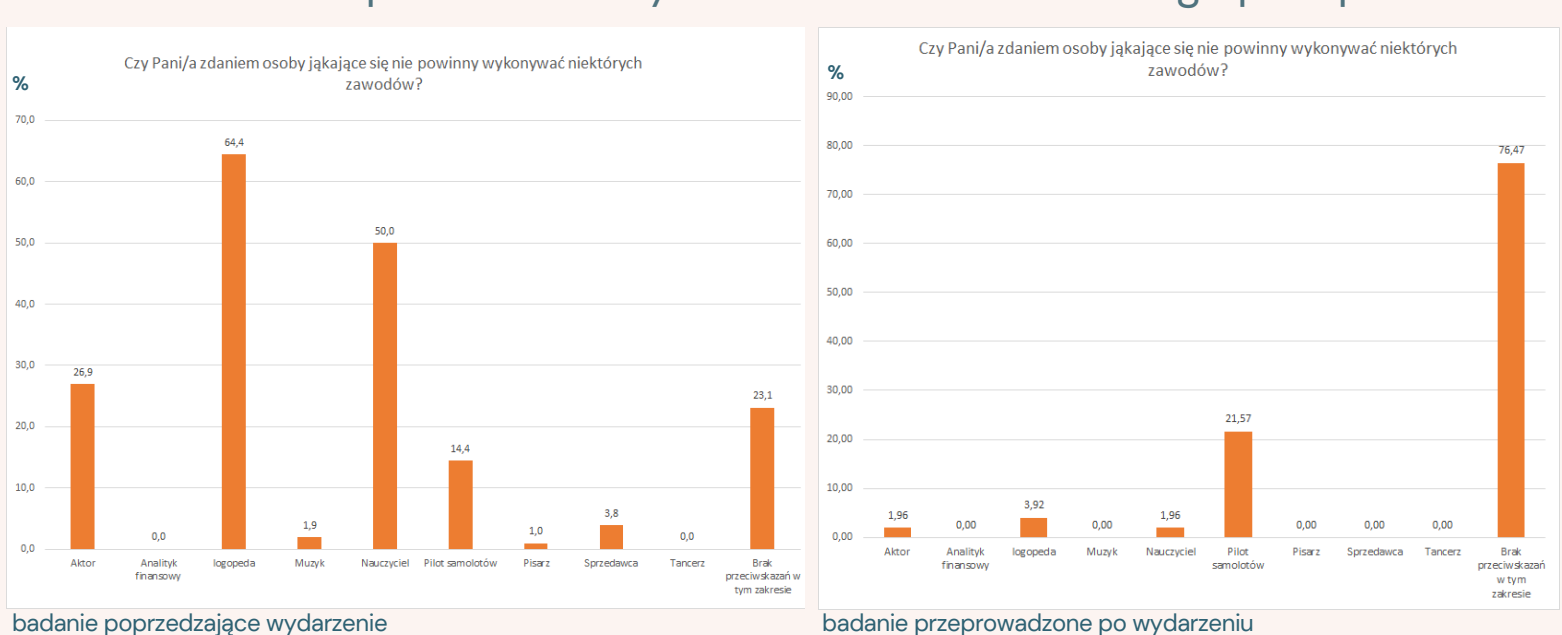
- Wydarzenie online to "rewolucja" w sposobie mojego myślenia. Uświadomiłam sobie, że najważniejszy jest pacjent i jego potrzeby, a nie cele i ambicje terapeuty.
- Od teraz będę inaczej patrzyła na ludzi jękających się. Nigdy nie myślałam że oni natrafiają na tak wiele problemów i przeciwności związanych z jękaniem. Podziwiam ich wytrwałość i siłę.
- Myślę że przydałaby się również edukacja skierowana do ogółu społeczeństwa i obalenie mitów na temat jąkania.

WNIOSKI:

- zmiana postaw wobec jąkania jest procesem złożonym;
- badania naukowe potwierdzają potrzebę kształtowania właściwych postaw wobec różnych ludzkich odmienności – w tym jąkania, w związku z tym zapoznanie studentów logopedii, czy pedagogiki z takimi materiałami ma walor prewencyjny;
- wszyscy badani studenci uważają, że filmy mogą kształtować postawy widzów na temat jąkania dlatego powinno organizować się spotkania popularyzujące wiedzę z tego zakresu.

When I stutter – Kiedy się jękam (prod. USA, reżyser: John Gomez; <https://www.whenistutter.org/>). Wielokrotnie nagradzany i prezentowany materiał edukacyjny, który miał już projekcje na całym świecie (ponad 100 pokazów – przede wszystkim organizowanych na uniwersytetach i podczas prestiżowych konferencji logopedycznych, w tym kilkanaście pokazów w Polsce). Film prezentuje fenomen jąkania w sposób rzetelny, obiektywny i wielowymiarowy. Osoby jękające się, które wypowiadają się w tym filmie, to przedstawiciele różnych grup społecznych (pracownik fizyczny, księgowy, tancerka, aktorzy, ale też naukowcy, a także logopedzi – w tym wybitni przedstawiciele dyscypliny, jak prof. Barry Guitar, dr Scott Palasik, dr Dale Williams). Ponadto w filmie dokumentalnym pojawiają się, tzw. winiety edukacyjne, które dodatkowo dostarczają aktualnej, zweryfikowanej naukowo wiedzy na temat jąkania. Ważnym elementem filmu jest podążanie śladami młodego mężczyzny, który uczestniczy w terapii jąkania, wdrażanej przez specjalistkę, która sama jest osobą jękającą się. Relacja, którą ten młody człowiek tworzy z logopedą, i postępy, który czyni, mogą być cennym źródłem refleksji dla widzów – czym tak naprawdę jest sukces w terapii jąkania.

WYNIKI – porównanie wyników badania ankietowego pre i post

BIBLIOGRAFIA:

- Boyle, M.P., Fearon, A.N. (2018). Self-stigma and its associations with stress, physical health, and health care satisfaction in adults who stutter. *Journal of Fluency Disorders*, 56, 112–121.
- Johnson, J.K. (2008). The visualisation of the twisted tongue: portrayals of stuttering in film, television and comic books. *The Journal of Popular Culture*, 2008, 2, 245–249.
- St. Louis, K.O. (2011). The Public Opinion Survey of Human Attributes–Stuttering (POSHA–S): summary framework and empirical comparisons. *Journal of Fluency Disorders*, 36, 256–261.
- Weidner, M.E., St. Louis, K.O. (2014). *The Public Opinion Survey of Human Attributes–Stuttering/Child (POSHA–S/Child)*. Populore.
- St. Louis, K.O. (2015). Epidemiology of public attitudes toward stuttering. W: K.O. St. Louis (red.), *Stuttering meets stereotype, stigma, and discrimination: an overview of attitude research* (s. 7–42). West Virginia University Press.
- Yairi, E. & Seery, Ch. (2011). *Stuttering: Foundation and clinical applications*. Pearson Education.